CHARLES GROENHUIJSEN, *HOERA! EEN NIEUWE PRESIDENT – OVER KANDIDATEN EN CAMPAGNES, DOLLARS EN DEMOCRATIE, GEHEIMEN EN GERUCHTEN, LEUGENS EN LOBBYISTEN.*
(UITGEVERIJ BALANS: AMSTERDAM 2007) 238 BLZ., € 15,00

De Amerikaanse presidentsverkiezingen staan voor de deur. Dus zet Charles Groenhuijsen alle facetten van de Amerikaanse campagnevoering uiteen in allerlei verschillende anekdotes over de verkiezingen sinds de Tweede Wereldoorlog. Over campagnevoering, niet zozeer over de Amerikaanse politiek, want over politieke issues rept Groenhuijsen feitelijk met geen woord. Zo laat hij onderwerpen als de rol van de maffia, de burgemeester van Chicago en die van de Texaanse farmers bij de nipte overwinning van Kennedy in 1960 achterwege.
In Nederland worden de verkiezingen, net als in andere landen overigens, op de voet gevolgd. Aan de ene kant met veel enthousiasme, men is benieuwd wie de opvolger zal worden van de toch ook in Nederland verguisde George Bush, aan de andere kant met afschuw vanwege de verstikkende invloed van geld en de verderfelijke rol van de lobbyisten. In vergelijking met Nederland is Amerika veel democratischer, bijna iedereen in een openbare functie wordt democratisch gekozen. Burgers komen zo op de stoel van de rechter te zitten. Daar staat tegenover dat kleine partijen geen enkele kans hebben.
Wat veel Nederlanders onbegrijpelijk vinden, nemen de Amerikaanse kandidaten uiterst serieus. Bij de campagnes gaat het niet om wat jijzelf kunt bieden als komende president, maar over hoe je de tegenstander kunt aanpakken op zijn zwakheden. Dit heet *opposition-research*. Maar volgens Groenhuijsen worden de *runners-for-presidency* ook wel gepakt op hun sterke kanten. Bush heeft dat tweemaal gedaan, eenmaal bij McCain en een keer bij Kerry. Proberen het Vietnamverleden door het slijk halen. Zo wordt gelijk de aandacht van het eigen militaire verleden afgeleid. De Republikeinen blijken dit spel gemener en beter te kunnen spelen dan de Democraten.
Naast het zwart maken van de tegenstander, speelt geld nog steeds een overweldigende rol bij de verkiezingen. Men heeft aan het einde van de jaren negentig geprobeerd dit aan banden te leggen. Een kiezer mag ten hoogste 4600 dollar schenken aan een kandidaat. Maar partijgenoten zamelen nu bedragen in en sturen dat als pakket door naar de kandidaat. De bedragen die met de verkiezingen gepaard gaan, zijn hoger dan ooit. Groenhuijsen beweert dat kandidaten die een jaar voor de verkiezingen minder dan honderd miljoen dollar hebben bij voorbaat kansloos zijn.
De opkomst bij de verkiezingen ligt erg laag: tussen de vijftig en zestig procent van de 220 miljoen stemgerechtigden komt stemmen. Volgens Groenhuijsen komt dat door het 'winner takes all-systeem' en het grote aantal (ex)gevangenen (5 miljoen) dat niet mag stemmen. De armen en machtelozen, die het meeste baat hebben bij sociale vernieuwing, stemmen het minst. Zij hebben het gevoel dat hun inbreng toch geen invloed zal hebben op de uiteindelijke winnaar per staat. De modale inkomens bepalen uiteindelijk wie de nieuwe president van de VS wordt.
De Republikeinen en hun president zijn nog nooit zo impopulair geweest bij het publiek. Tijd voor verandering, ook met het oog op de oorlog in Irak. De Democraten hebben nu hun kans de macht over te nemen, maar het zal volgens Groenhuijsen niet echt op eigen kracht zijn, want er is geen visie over hoe het nu verder moet met Irak.
Wie wordt de nieuwe president van Amerika? Groenhuijsen durft er niet over te speculeren. Het zal een mooie strijd worden tussen Obama en Clinton. Maar wie de Democratische kandidaat ook wordt, zeker van de overwinning in november kan die nog niet zijn. McCain is nog niet uitgeschakeld.

Martijn Strobos